

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 174/2010-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. mája 2010 predbežne prerokoval sťažnosť K. M., P., zastúpeného advokátkou JUDr. A. K., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 231/2009 z 29. septembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. decembra 2009 doručená sťažnosť K. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 231/2009 z 29. septembra 2009.

Sťažovateľ sa v konaní sp. zn. 6 C 68/03 vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) domáhal náhrady škody od žalovaného Slovenskej

republiky – Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Svoj nárok odôvodňoval tým, že proti jeho osobe bolo „začaté trestné stíhanie pre trestný čin vydierania podľa paragrafu 235, ofd. 1, 2, pís. c/ Tr.zák., dňa 7. 7. 2000 bol vzatý do vyšetrovacej väzby, v ktorej bol až do 12. 4. 2001. Po podaní obžaloby bol Okresným súdom v Považskej Bystrici spod obžaloby v plnom rozsahu oslobodený za použitia ustanovenia paragrafu 226, pís. c/ Tr.por. Rozhodnutie sp. zn. 1 T 338/00 nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 26. 4. 2001.“.

Okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom z 19. januára 2004, „ktorým bol odporca zaviazaný nahradiť môjmu klientovi sumu 5,000.000,— Sk, súd konanie v časti o zaplatenie 42.800,- Sk zastavil a taktiež odporcu zaviazal k náhrade trov konania z titulu trov právneho zastúpenia vo výške 122.534,- Sk, všetko do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku“.

O odvolaní odporcu proti rozsudku okresného súdu rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 17 Co 57/04 z 1. marca 2005 tak, že rozsudok okresného súdu zmenil a návrh sťažovateľa zamietol.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie na najvyššom súde. Najvyšší súd vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 177/2005 z 31. mája 2007 tak, že rozsudok „Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 1. 3. 2005 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie, nakoľko vyslovil názor, že Čl. 5, ods. 5 Dohovoru zaručuje odškodnenie za pozbavenie osobnej slobody v prípadoch pri vzniku škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím s tým, že tento článok možno použiť aj v prípadoch škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe. Dohovor umožňuje v uvedenej väzbe aj odškodnenie nemateriálnej ujmy a má jeho aplikácia pokiaľ ide o aplikáciu pojmu škoda prednosť pred vnútroštátnou úpravou. Ďalej vec vrátil na ďalšie konanie, pričom poukázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva.“.

V nadväznosti na rozsudok najvyššieho súdu krajský súd uznesením sp. zn. 17 Co 233/2007 z 5. decembra 2007 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 6 C 68/03-41 z 19. januára 2004 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd „svojim ďalším rozsudkom - v poradí druhým vo veci sp. zn. 6C 68/2003 zo dňa 13. 1. 2009 rozhodol tak, že návrh zamietla a odporcovi náhradu trov konania nepriznáva, teda rozhodol diametrálne odlišne než vo svojom prvom rozhodnutí“.

Na základe podaného odvolania vo veci rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 17 Co 51/2009-338 z 19. mája 2009 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a zároveň odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu opätovne podal dovolanie. O dovolaní rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 4 Cdo 231/2009-359 z 29. septembra 2009, ktorým dovolanie žalobcu zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tak, že *„žalobca nemal právo podať dovolanie, nakoľko toto smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť. So zreteľom na uvedené Najvyšší súd SR dovolanie podľa § 218, ods. 1, pís. c) OsP v spojení s § 243b, ods. 5 OsP ako neprípustné odmietol bez toho, aby sa zaoberal námietkami dovolateľa z hľadiska prípadnej vecnej správnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia“*.

Podľa názoru sťažovateľa *«došlo postupom Najvyššieho súdu SR k porušeniu jeho práv na súdnu ochranu a účinný ochranný prostriedok tým, že jeho dovolanie bolo odmietnuté. Vedie ho k tomu záver vyslovený v rozhodnutí US 153/06 č. 80/2006, kde Ústavný súd v odôvodnení konštatoval pri riešení otázky, či prípustnosť dovolania v prejednávanej veci nevyplýva z § 238, ods. 3, pís. b) OsP. Uvádza, že uvedené ustanovenia za jednu z podmienok prípustnosti dovolania stanovuje, aby súd prvého stupňa v neskoršom rozsudku rozhodol „inak“, než vo svojom prvom rozsudku. Predpokladom prípustnosti dovolania je tu taká odlišnosť oboch rozsudkov súdu prvého stupňa, pri ktorej z porovnania obsahu oboch rozhodnutí je zrejmé, že o právach a povinnostiach účastníkov konania bolo rozhodnuté odlišne. Spomenutá zákonná podmienka prípustnosti dovolania spočíva v tom, aby v neskoršom rozsudku súdu prvého stupňa bolo rozhodnuté „inak“ než v jeho prvom rozsudku.*

Odlišnosť a protichodnosť oboch rozsudkov okresného súdu a to pri rovnakom dôkaznom materiáli, ktorý mal súd k dispozícii je tak markantná, že je nepochopiteľné, prečo ju pri svojom rozhodnutí o dovolaní Najvyšší súd SR negoval, pričom sťažovateľ nadobudol pocit, že nemôže ísť o nestranný a spravodlivý súdny proces.

Okresný súd vo svojom druhom občiansko-právnom konaní neberie do úvahy právoplatné oslobodzujúce rozsudky okresného a krajského trestného senátu, v ktorých sa konštatuje, že môj klient sa nedopustil žiadneho protiprávneho konania a bol podozrievaný

iba na základe bezdôvodných domnienok. Svojuľne sa zrazu opiera iba o tvrdenie odporcu, v ktorom naopak naďalej nezákonne kriminalizuje sťažovateľa a spochybňuje česť, čím porušuje Ústavu SR minimálne v čl. 19 a 50.

V zásade celé konanie, ako i odôvodnenie rozsudku, keď mu nebolo priznané odškodné ani vo výške, ktorá by zodpovedala napr. aspoň minimálnej mzde, resp. symbolického 1,— Eura za podstúpené útrapy spojené so vzatím do väzby a následným dopadom na všetky sféry života, súkromného, verejného či podnikateľského, prebehlo v rozpore s čl. 12 a 35, ods. 1 Ústavy SR. Všetky svedectvá vrátane navrhnutých odporcom zhodne podopreli tvrdenia sťažovateľa.».

Podľa názoru sťažovateľa „základné kritérium pre použitie dovolania... je zmenený prvostupňový rozsudok odvolacím súdom, čo v danom prípade bolo a čo aj môj klient využil pri podávaní svojho prvého dovolania a taktiež fakt, že ten istý prvostupňový súd rozhodol diametrálne odlišne ako vo svojom prvšom rozhodnutí“.

V závere svojej sťažnosti sformuloval sťažovateľ návrh rozhodnutia ústavného súdu takto:

„Právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46, ods. 1 a ods. 3 Ústavy SR, bolo v konaní sp. zn. 4 Cdo 231/2009 Najvyšším súdom SR porušené.

Navrhovateľovi - sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500,— Eur, ktoré je Najvyšší súd SR v Bratislave povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.

Vec sa vracia Najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR v Bratislave je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia navrhovateľa - sťažovateľa vo výške 292,38 Eur na účet právnej zástupkyne JUDr. A. K., a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal z toho, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov ustanovených v zákone.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy, pričom z formulácie sťažnostného petitu „*právo sťažovateľa... bolo v konaní sp. zn. 4 Cdo 231/2009 Najvyšším súdom SR porušené*“ nie je jednoznačne zrejmé, či námietky sťažovateľa smerujú iba proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 231/2009 z 29. septembra 2009, alebo aj proti postupu najvyššieho súdu v konaní predchádzajúcom vydaniu predmetného rozhodnutia. Ústavný súd preto pri ustálení obsahu sťažnostných námietok vychádzal zo širšieho odôvodnenia sťažnosti,

pričom zistil, že sťažovateľ nevytýka žiadne konkrétne nedostatky vo väzbe na procesný postup najvyššieho súdu a svoje sťažnostné námietky smeruje iba proti jeho uzneseniu sp. zn. 4 Cdo 231/2009 z 29. septembra 2009, ktorým najvyšší súd odmietol jeho dovolanie. Táto skutočnosť sa premietla aj do vymedzenia predmetu sťažnosti v záhlaví tohto rozhodnutia.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu okrem iného vyplýva:

„Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. I keď odvolací súd v tejto veci rozhodoval, vo svojom rozsudku z 31. mája 2007 sp. zn. 4 Cdo 177/2005 vyslovil záväzný právny názor len v otázke možnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy ako nároku zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe, a nie aj v otázke opodstatnenosti uplatneného nároku v prejednáwanej veci. Súd prvého stupňa i odvolací súd v ďalšom konaní rešpektovali právny názor dovolacieho súdu a vykonávali dokazovanie na preukázanie samotnej opodstatnenosti uplatneného nároku, t. j. na okolnosť, či k nemajetkovej ujme žalobcu aj skutočne došlo. Rozsudok odvolacieho súdu nie je ani potvrdzujúcim rozsudkom, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho

súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z obsahu spisu však nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p. ako neprípustné odmietol bez toho, aby sa mohol zaoberať námietkami dovolateľa z hľadiska prípadnej vecnej správnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, najvyšší súd ku všetkým zásadným námietkam sťažovateľa zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúci, ale aj ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať dovolanie sťažovateľa za neprípustné. V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

Pokiaľ sťažovateľ v rámci svojej argumentácie poukazuje na ustanovenie § 238 ods. 3 písm. b) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), pričom sa zároveň odvoláva na súvisiacu judikatúru ústavného súdu, ústavný súd dáva do pozornosti skutočnosť, že znenie § 238 ods. 3 OSP bolo zásadným spôsobom zmenené zákonom č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2005. V čase, keď sťažovateľ podal svoje dovolanie proti rozsudku krajského súdu, už ustanovenie § 238 ods. 3 písm. b) OSP nebolo súčasťou zákonného textu, a teda skutočnosť, že odvolací súd potvrdil rozsudok, ktorým bolo

prvostupňovým súdom rozhodnuté inak, než v jeho skoršom rozsudku, nezakladala dôvod prípustnosti dovolania. Znenie § 238 OSP v čase rozhodovania najvyššieho súdu pripúšťalo dovolanie len proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, a proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Na túto skutočnosť správne poukázal v odôvodnení svojho rozhodnutia aj najvyšší súd, pričom zároveň konštatoval, že v prípade dovolania sťažovateľa žiadna z uvedených okolností nenastala.

Pokiaľ teda sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedených základných práv, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení jeho práva na súdnu ochranu a na účinný prostriedok nápravy. Sťažovateľovi súdy neodopreli spravodlivosť ani účinný prostriedok nápravy, ibaže jeho dovolanie posúdili ako neprípustné. Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96). Preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhol vysloviť aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, pričom obsah odôvodnenia sťažnosti vo vzťahu k nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu zjavne smeroval proti spôsobu, akým o nároku sťažovateľa rozhodovali okresný súd a následne krajský súd, skúmaním postupu ktorých sa ústavný súd s ohľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nemal právomoc zaoberať. Keďže sťažovateľ v odôvodnení svojej sťažnosti právne relevantným spôsobom nekonkretizoval, v čom mu mala byť spôsobená

škoda napadnutým uznesením najvyššieho súdu, bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2010